

<p>Відокремлений структурний підрозділ «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»</p>	<p>СИЛАБУС навчальної дисципліни</p> <p><u>Соціологія</u></p>
	<p>Галузь знань: 27 «Транспорт»</p> <p>Спеціальність: 275.03 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»</p> <p>Освітньо-професійної програма: «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»</p> <p>Ступінь (рівень) освіти: перший (бакалаврський)</p> <p>Дні занять та консультацій: згідно з розкладом</p> <p>Рік навчання: 2-й</p> <p>Семестр: 3-й</p> <p>Кількість кредитів: 3</p>
	<p>Викладач: Валентина МАРЧЕНКО, кандидат історичних наук</p> <p>Електронна пошта: valentynamarchenko@college.udhtu.edu.ua</p> <p>Персональний сайт викладача http://surl.li/fymkh</p>

Силабус складено на основі робочої програми навчальної дисципліни, обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії педагогічних та соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___

Голова циклової комісії _____ (М.А. Соснова)

(підпис)

“___” _____ 20__ року

Голова робочої групи (гарант) освітньо-професійної програми

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчального курсу: ознайомлення здобувачів вищої освіти із становленням і розвитком соціології як науки, процесами суспільного життя, законами функціонування і розвитку суспільства та його складових компонентів, формування у здобувачів вищої освіти уміння використовувати соціологічний підхід як важливий засіб і дійовий інструмент аналізу складних соціальних проблем у всіх сферах життя.

Завдання навчальної дисципліни:

- дати цілісне уявлення про специфіку соціологічного знання, його об'єкт і предмет, про історію зарубіжної і вітчизняної соціології, перспективи її подальшого розвитку;
- формувати у здобувачів вищої освіти соціологічні знання про місце та роль соціальних факторів і соціальних інститутів у житті суспільства;
- допомогти здобувачам вищої освіти органічно пов'язувати здобуті соціологічні знання зі складними проблемами сучасного життя, вміло орієнтуватися в ньому;
- надати допомогу здобувачам вищої освіти у виробленні навичок організації і проведення конкретно-соціологічних досліджень і ефективного використання їх результатів у практичній роботі трудових колективів.

Предмет вивчення дисципліни: соціальна організація, соціальна життєдіяльність та соціальний розвиток людини та суспільства.

Пререквізити: «Історія України».

Пореквізити: «Філософія», «Політологія».

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, лекція), наочні, практичні (практична робота).

Форми та методи оцінювання: залік, письмовий контроль, усне опитування, тестовий контроль.

Компетентності та програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

Е	Програмні компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні компетентності (СК)	СК-9. Здатність оцінювати експлуатаційні, техніко-економічні, технологічні, правові, соціальні, та екологічні складові організації перевезень.
Програмні результати навчання (ПР)	РН-1. Брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ.

	<p>PH-2. Критично оцінювати наукові цінності і досягнення суспільства у розвитку транспортних технологій.</p> <p>PH-3. Давати відповіді, пояснювати, розуміти пояснення, дискутувати, звітувати державною мовою на достатньому для професійної діяльності рівні.</p> <p>PH-19. Пояснювати експлуатаційну, техніко-економічну, технологічну, правову, соціальну та екологічну ефективність організації перевезень</p>
--	--

При вивченні дисципліни «Соціологія» здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- специфіку об'єкта та предмета соціології;
- структуру соціологічного знання;
- понятійно-категоріальний апарат соціології;
- основи соціологічного аналізу суспільства загалом і його структурних складових на рівні особистості, соціальної групи (спільноти), соціальних організацій та інститутів;
- типологію суспільств, спільнот, груп, соціологічних підходів;
- специфіку соціологічного вивчення економічних, політичних, культурних, релігійних явищ в Україні.

вміти:

- аналізувати та розкривати механізми функціонування основних сегментів розвитку суспільства як складної соціальної системи;
- розрізняти основні види соціальних груп;
- виділяти канали соціальної мобільності;
- давати характеристику типам культур;
- визначати особливості національної культури;
- обирати найбільш прийнятні методи збору первинної інформації для проведення соціологічного дослідження та використовувати інструменти соціології для пізнання і вирішення найбільш актуальних проблем соціальної реальності;
- визначати проблеми соціалізації особистості в умовах ринкових відносин;
- пізнати природу соціальних конфліктів і знаходити способи їх вирішення;
- на основі аналізу результатів самостережень, використовуючи процедури соціологічного аналізу, встановлювати власний соціальний статус та соціальний статус учасників спільної діяльності

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Лекції (ЛК): 28 годин

Практичні заняття (ПР): 6 годин

Самостійна робота (СР): 56 годин

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
Модуль I. Соціологія як наука			
1	1. Соціологія як наука про суспільство.	Загальне поняття про соціологію, причини її виникнення. Об'єкт і предмет соціології. Структура соціологічної науки, її методологічні основи. Соціологія у системі суспільних та гуманітарних наук. Функції соціології, її завдання в період реформування суспільства. Галузеві соціології, предмет їх вивчення	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
2	2 Основні етапи, тенденції розвитку соціологічної думки.	Соціальні теорії XVII-XVIIIст. (теорії природного права, суспільного договору, суспільного прогресу і т.д.). Позитивізм О.Конта і початок академічної історії соціології. Органістична теорія суспільства Г.Спенсера та її вплив на подальший розвиток соціології. Е.Дюркгейм та його принципи формування соціології на позитивістських засадах. М.Вебер, Г.Зіммель у пошуках нових шляхів у соціології. Соціально-історичні та теоретичні передумови виникнення соціології Структурний функціоналізм Т. Парсонса. Становлення та розвиток вітчизняної соціології. Соціологічні погляди С. Подолинського, М. Драгоманова і Ф. Вовка, М.Грушевського, Б. Кістяківського	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
3	3. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура.	Поняття соціальної системи. Основні підходи до розуміння суспільства (системно-механістичний, системно-органічний, структурно-функціональний). Структурні рівні суспільства: держава і	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання

		<p>громадянське суспільство; структура і культура; інститути, організації спільноти; соціальні статуси, політична, правова, економічна, культурно-гуманітарна підсистеми. Основні підходи до типологізації суспільства. Основні концепції виникнення суспільств. Основні тенденції сучасного суспільного розвитку. Сучасне українське суспільство</p>	
4	4. Соціальна стратифікація суспільства	<p>Соціальна стратифікація. Основні методологічні підходи до вирішення питань про сутність та перспективи розвитку соціальної стратифікації. Історичні типи соціальної стратифікації: каста, стан, клас, еліта. Поняття соціальної мобільності, типи соціальної мобільності сучасного суспільства. Проблеми маргінальності соціальних утворень. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність як процеси відтворення і розвитку соціальної структури українського суспільства</p>	<p>Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>
5	5. Особистість у системі соціальних зв'язків	<p>Поняття особистості в соціології. Основні ознаки особистості. Основні теорії, концепції особистості. Соціальні статуси та соціальні ролі особистості. Співвідношення особистих та суспільних інтересів. Соціалізація індивідів та її основні етапи. Структура процесу соціалізації: адаптація, інтеріоризація та формування особистих якостей. Основні чинники та канали соціалізації особистості. Особистість як суб'єкт суспільних відносин. Соціальний контроль як</p>	<p>Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>

		механізм взаємодії особистості та суспільства.	
6	6. Соціальні інститути у сучасному суспільстві. Соціальний контроль.	Поняття соціального інституту: сутність і типи. Специфіка соціальних інститутів, цілі їх діяльності, функції. Структура та механізми функціонування соціальних інститутів. Соціальні інститути як регулятори соціальних відносин. Соціальні інститути у сфері праці. Праця та трудова поведінка як соціальні інститути. Ставлення до праці. Мотиви і мотивація праці	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
7	7. Соціальні зміни та соціальні процеси	Головні механізми соціальної взаємодії. Соціальні норми як регулятори соціальної взаємодії. Суть та типи соціально-трудова відносин. Соціальні зміни та соціальні процеси	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
8	8. Девіація і соціальний контроль.	Ціннісно-нормативний механізм соціальної регуляції. Порядок. Девіантна поведінка: поняття, види. Теорії причин девіантної поведінки. Сутність і види соціального контролю.	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
9	9. Соціологія конфлікту	Конфлікт як складний соціальний феномен. Зміст та структура конфліктів. Основні функції конфлікту. Історія вивчення проблеми конфлікту. Особистісні і групові тактики поведінки у конфлікті. Класифікація соціальних конфліктів. Основні стадії конфлікту (зародження, розвиток, вирішення конфлікту, після конфліктна стадія). Природа соціальних конфліктів у сучасному українському суспільстві. Методика подолання конфлікту	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
10	10. Соціологія молоді та сім'ї .	Гендерна соціологія .Сутність, предмет, об'єкт, функції соціології молоді. Молодь як специфічна соціально-демографічна група. Молодіжна	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення,

		<p>субкультура як фактор соціалізації особистості. Сім'я і шлюб як соціальні інститути. Функції, структура і типи сімей. Студентська сім'я, її суттєві особливості. Гендерні ідеали, стереотипи та тенденції їх змінювання в сучасному суспільстві. Демографічна політика та демографічна ситуація в Україні. Девіантна поведінка та її соціальна корекція</p>	<p>ситуаційні, проблемні завдання</p>
11	<p>11. Економічна соціологія. Соціологія праці та зайнятості</p>	<p>Економічна сфера: місце в системі суспільних зв'язків. Об'єкт і завдання, система категорій та методів економічної соціології. Соціологічна сутність соціального механізму регулювання економіки. Методи управління економікою та її суб'єктами. Соціологічна сутність праці. Праця як базовий соціальний процес, її функції. Ставлення до праці. Мотивація трудової діяльності. Особливості мотивації в Україні. Особливості управління економічною поведінкою трудящих в умовах ринку</p>	<p>Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>
12	<p>12. Соціологія освіти.</p>	<p>Процес інституціоналізації освіти. Функції освіти як соціального інституту. Освітній процес як вид соціального процесу. Характеристика і типологія освітніх процесів. Тенденції розвитку освітніх інституцій в Україні. Вплив глобалізації на освітні системи. Модернізація функцій освіти. Освіта як елемент соціальної інфраструктури розвинених країн</p>	<p>Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>
13	<p>13. Культура як соціальний феномен</p>	<p>Соціологічні підходи до теоретичної інтерпретації поняття «культура». Культура як специфічно людське середовище існування і як спосіб</p>	<p>Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення,</p>

		соціального буття людини. Артефакти. Культурний комплекс. Елементи духовної культури (звичаї, цінності, зразки, образи, концепти, традиції, вірування, етнос, картина світу). Соціальні функції культури	ситуаційні, проблемні завдання
14	14. Методика і техніка соціологічних досліджень.	Поняття, функції і види соціологічного дослідження. Методи збору соціологічної інформації. Обробка та аналіз соціальної інформації. Прогнозування явищ та процесів	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
			Залік

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Волович В. І., Горlach М. І. Соціологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 808 с
2. Козирев М. П. Соціологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 656 с.
3. Соціологія: навчальний посібник для студентів для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко Київ : ДУТ, 2019. 235 с.

Допоміжні:

1. Дворецька Г.В. Соціологія: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2002. 472 с.
2. Лукашевич М.П., Туленков М.В., Яковенко Ю.І. Соціологія: основи загальної, спеціальних і галузевих теорій: підручник. Київ: Каравела, 2008. 544 с.
3. Практикум з соціології: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / За ред. В.М.Пічі. Львів, 2004.
4. Перегуда Є.В. Соціологія: навчальний посібник та ін. Київ: КНУБА, 2012. 140
5. Соціологія: підручник / за ред. В.Г. Городяненка. Київ: Видавничий центр «Академія», 2008. 559с.
6. Соціологія: підручник / 3-тє вид., стереотипне. За ред. В.М. Пічі. Львів: «Новий світ-2000», 2007. 280 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання. URL: www.nbu.gov.ua (дата звернення: 30.08.2022)
2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.org/>(дата звернення: 30.08.2022)

3. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка . URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>(дата звернення: 30.08.2022)
4. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/> (дата звернення: 30.08.2022)

5. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни представлена в додатку до силабусу.

Витяг з додатку:

1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Дніпровському фаховому коледжу інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Політика щодо перескладання. Перескладання іспиту чи заліку відбувається із дозволу директора коледжу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами освіти контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-20-pro-org.-osvit-pr.pdf>)

4. Відвідування занять. Відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів Відокремленого структурного підрозділу «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» допускається можливість вільного відвідування здобувачами освіти лекційних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу, передбаченого програмою відповідної навчальної дисципліни. Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

6. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Максимальна кількість балів протягом семестру становить 100.

Семестровий контроль за дисципліну проводиться у формі семестрового заліку.

	Модуль I. Соціологія як наука	
1	Виконання завдань на семінарських заняттях (10б x2с)	20
2	Опрацювання першоджерел	30
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30
5	Виконання комплексної контрольної роботи	20
	Всього за модуль 1 (М)	100
	Підсумкова оцінка (П=М)	100

Виконання завдань на семінарських заняттях.

За роботу на семінарському занятті здобувач вищої освіти може отримати 10 балів.

10-9 - здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ;

8-6 - здобувач вищої освіти в цілому володіє темою, оперує базовими теоріями і фактами, проте, допускає помилки встановлюючи причинно-наслідкові зв'язки між ними; за допомогою викладача робить узагальнення або висновки;

5-3 - здобувач вищої освіти частково володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у простих ситуаціях, чітко тлумачить поняття, категорії, має сформовані типові навички;

2-0 - здобувач вищої освіти володіє темою на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

Опрацювання першоджерел:

30-26 – Конспект містить критичний аналіз суті та змісту першоджерел, викладено основні факти, ідеї; здобувач вищої освіти добре володіє матеріалом, приводить аргументи, показує самостійність у формулюванні висновків.

25-15 – У конспекті першоджерела опрацьовані на достатньому рівні; здобувач вищої освіти володіє матеріалом, вільно відповідає на питання, але відповіді містять певні помилки.

14-1 – конспект першоджерел не повний; здобувач вищої освіти першоджерелами володіє дуже поверхово. Неспроможний чітко відповідати на питання.

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:

30-25 – здобувач вищої освіти добре опрацював весь матеріал з глибоким його усвідомленням, добре орієнтується у питаннях;

24-16 - конспект майже повний, але здобувач вищої освіти не володіє інформацією в повному обсязі;

15-9 - в конспекті відсутні деякі теми і відповідно здобувач вищої освіти знає не весь матеріал;

8-1 - відсутня більша частина матеріалу, здобувач вищої освіти поставився формально.

Виконання комплексної контрольної роботи оцінюється у 20 балів.

Робота містить три види завдань:

20-15 - здобувач вищої освіти володіє матеріалом, дає визначення, типології, посилається на приклади сучасних наук, соціальних подій та процесів;

14-10 - здобувач вищої освіти в основному орієнтується в матеріалі, але допускає неточності, незначні помилки, обізнаний в філософії;

9-5 - здобувач вищої освіти лише частково розкриває питання, слабо в них орієнтується, погано ознайомлений із теоретичними питаннями та з процесами, що їх репрезентують;

4-1 - здобувач вищої освіти не вірно відповідає на питання, або недостатньо в необхідному обсязі, не цікавиться сучасним науковим та суспільним життям.

Підсумковий контроль з дисципліни «Соціологія» визначається як сума балів модуля 1.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала оцінювання: ECTS			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ECTS	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотирибальною шкалою
90–100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими термінами, вміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.	зараховано	відмінно
82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання,		добре

		здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		
74-81	C	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно, підготувати реферат і захищати його положення. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.		
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти розуміє суть дисципліни, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		
60-63	E	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		задовільно
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання іспиту: здобувач освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні"; однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, вміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	